

SISEMINISTEERIUM

Tiit Riisalo
majandus- ja infotehnoloogia minister
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Teie: 16.05.2024 nr MKM/24-0356/-2K

Meie: 13.06.2024 nr 1-7/107-2

Majanduspoliitika plaani kooskõlastamine

Lugupeetud minister

Siseministeerium toetab ja peab oluliseks majanduse edendamise plaani väljatöötamist ja on valmis aruteludeks. Olles aga läbi töötanud „Majanduspoliitika plaani“ ei pea me võimalikuks sellisel kujul seda kooskõlastada. Koostatud dokument ei sobitu kokkulepitud strateegiliste dokumentide süsteemiga ning ei arvesta ega toeta majandusjulgeoleku kindlustamist. Peame oluliseks, et meil on valdkonna arendamisel terviklik lähenemine.

Saadetud dokumendist hetkel veel ei selgu, millist rolli kooskõlastamiseks saadetud dokument riigi strateegilise planeerimise raamistikus täidab. Kirjas on välja toodud, et „Majanduspoliitika plaani“ eelnõu on valdkondade ülene raamistik tegevustele, mis on vajalikud pikaajalise konkurentsivõime saavutamiseks. Tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik majandus on ka üks viiest sihist Riigikogu poolt vastu võetud riigi pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“. Pikaajalist arengustrateegiat viiakse ellu valdkondlike arengukavade kaudu, mis omakorda on rahaliste vahenditega seotud iga-aastaselt uuendatavate programmdokumentidega. Plaandokumendi igas peatükis on välja toodud mõõdikud, eesmärgi toetavad tegevused ja seosed teiste valdkondlike arengukavade või erinevate koostatud dokumentidega. Kooskõlastamisele saadetud dokumendist ei selgu, kas „Majanduspoliitika plaan“ soovib kindlustada juba koostatud dokumentide jõustamist ja luua terviklikku vaadet majanduse elavdamise meetmetest või tõsta koostatud dokumentides toodu ambitsiooni ja lisada täiendavaid abinõusid konkurentsivõime tõstmiseks.

Konkurentsivõimelise majanduse olulisus on ka üks nurgakivi ühiskonna turvatunde tagamisel. Siseministeeriumi hinnangul kooskõlastamisele saadetud plaan ning selle rakendusmehhanism ei täida püstitatud eesmärki. „Majandusplaani elluviimine toimub iga-aastase tegevuskava elluviimise kaudu. Tegevusi ja nende elluviimist seirab majanduse elavdamise valitsuskomisjon, ettevõtluskeskkonna töörühm ja ettevõtjate nõukoda“. Seega võib tegemist olla täiendava halduskoormusega ning kuna tegevuskava ei ole õiguslikku jõudu omav strateegiline arengudokument, siis puudub ka mehhanism selle täitmise tagamiseks. Siseturvalisuse arengukavaga seotud ootused on juba täna arengukavas kirjas ning viiakse ellu peamiselt „Eesti arengut toetava kodakondsus-, rände ja identiteedihalduse“ programmi kaudu. Programmi täitmise kohta esitatakse iga-aastaselt tulemusaruanne.

Majanduspoliitika plaan peaks sisaldama endas ka majandusjulgeoleku väljakutseid ja tegevussuundi või laiemalt julgeoleku küsimusi. See on ka üks Eesti julgeolekupoliitika aluspõhimõtte (lk 2): Tulenevalt märkimisväärselt halvenenud rahvusvahelisest julgeoleku-keskkonnast peab Eesti tervikuna tegema senisest märgatavalt kiiremini ja suuremaid pingutusi

julgeoleku tugevdamiseks. Vabariigi Valitsuse poolt vastu võetud „Siseturvalisuse arengukava 2020-2030“ seab üheks olulisemaks tegevussuunaks maandada majandusjulgeolekut puudutavaid riske (lk 30).

Turvalisema ja kriisikindlama keskkonna kujundamiseks peab julgeolekuküsimustega arvestama poliitika ja õigusaktide väljatöötamisel ning tööprotsesside, tarneahelate, taristu, rahvusvahelise koostöö ja muu arendamisel. Sellest tulenevalt teeb Siseminister ettepaneku majanduspoliitika plaanis endiselt ühe peatükina käsitleda julgeolekut — mis on väljakutsed ja kuidas parendada julgeolekuolukorda antud valdkonnas või iga peatüki juures eraldi. Majanduspoliitikat planeerides ei tohi unustada, et majandus(poliitika) on üks valdkondi, mida Eesti julgeolekut ohustavad riigid kasutavad tööriistana.

Majanduse edendamise debatis on selgelt esile kerkinud kaitsetööstuse edendamine, mida kooskõlastusele saadetud dokumendis ka mainitakse, sellest lähtuvalt on julgeolekukeskkonna käsitlemine majanduspoliitika plaanis veelgi olulisem. Iga siia regiooni tulev välisinvestor arvestab meie geograafilisest asukohast tingitud riske ja mõjureid ning sellest tulenevalt võiks ka käesolev plaan seda mõjurit käsitleda ja anda signaali, kuidas riik selles olukorras käitub. Majanduspoliitika plaan peab olema terviklik ja igakülgne ning arvestama kõiki valdkonna probleeme ja mõjutegureid.

Avaliku sektori innovatsioonihanked ja nende mahu suurendamine ei tohiks olla ainus moodus, kuidas avalik sektor eeskju näitab ja riigis innovatsiooniveduriks on. Sihiks võiks seada avaliku sektori enda innovatsioonitegevused, sh hüppeline innovatsioonivõimekuse kasv ning selleks ka selgelt neile sihistatud toetusinstrumendid ja eestkõneleja rolli täitmine. Samas tuleb tähelepanu juhtida vastuolule, kuidas peaks avalik sektor suutma täita dokumendis toodud ambitsiooni olla eeskjudeks uute lahenduste kasutuselevõtt, kui tegelikkuses on pikaajaline kärpereaalsus, mitte keskkond, mis võimaldab vajadusepõhiselt investeerida uute tehnoloogiate integreerimisse. Täiendavalt on küsimus, miks „Majanduspoliitika plaanis“ on arvestatud ainult osaliselt TAIE strateegias kokku lepitud mehhanismidega innovatsiooni edendamiseks. Näiteks teadus-arendustegevuse juures võiks olla läbi mõeldud ka erasektori ja riigi vaheline seos ja vastastikku üksteise võimestamine. Ambitsioon peaks olema saavutada toimiv koostöö kolmnurgas: akadeemia-ettevõtte-riik.

Pidades oluliseks väärtuskultuurile vastava ettevõtluskeskkonna edendamist, teeb Siseminister ettepaneku lisada järgmine tekst lk 35 tegevuste 5 „Vastutustundlik juhtimine“ juurde, täiendades loetelu uue alapunktiga: „5.3 Ettevõtluses on rakendatud aususele ning vastavus kvaliteedile omased mudelid, mis kujundavad pettuse ja korruptsioonivaba töökultuuri ning tegelevad järjepidevalt taoliste riskide kaardistamise ja maandamisega.“

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister

Allan Pilviste 6125188
allan.pilviste@siseminister.ee